

ку, харчаванне і г. д. «Лондон, 25 марта. На Салоникском фронте в Южной Фракии началось наступление германских и болгарских войск. Петроград, 10 июня. Неожиданное наступление русских войск в Галиции продолжается успешно. Австро-Венгерские войска отступили, понеся значительные потери» [3, с. 395].

Такім чынам, можна канстатаваць, што П. Яраш у рамане звяртаецца да значных падзей і праблем нацыянальнай і сусветнай гісторыі, уводзіць рэальна існуючых гістарычных асоб у якасці персанажаў, прыгадвае многіх гістарычных дзеячаў. Складнікам мастацкай тканіны становяцца сапраўдныя гістарычныя дакументы. Гэта дазваляе вылучыць гістарычны кампанент у якасці вельмі важнага жанравага элементу рамана. Праз гісторыю Гібэ пісьменнік адлюстроўвае асноўныя грамадска-палітычныя, эканамічныя і культурныя тэндэнцыі на славацкіх землях, у Аўстра-Венгерскай імперыі, паказвае іх рэзананс, уплыў і інтэрпрэтацыю славакамі. Асобным тэматычным і праблемным акцэнтам становяцца славацка-венгерскія адносіны і гісторыя Расіі, у прыватнасці рэвалюцыйныя падзеі першых дзесяцігоддзяў XX ст., паколькі ў іх аказаліся ўцягнутыя многія славакі, якія ў часы Першай сусветнай вайны трапілі ў палон і апынуліся на тэрыторыях Расійскай імперыі, а пасля былі вымушаны выбіраць паміж бальшавікамі і Чэхаславацкім корпусам. Яшчэ адной балючай кропкай для славакаў была эканамічная эміграцыя ў Амерыку на памежжы XIX–XX стст. Гэтаму П. Яраш таксама надае дастаткова ўвагі ў сваім рамане. У фокусе пісьменніка знаходзіцца і непасрэдна Першая сусветная вайна. Чалавек ў гісторыі, на нашу думку, галоўная тэма «Тысячагадовай пчалы» П. Яраша.

БІБЛІАГРАФІЧНЫЯ СПАСЫЛКІ

1. Богданова И., Богданов Ю. История, обращенная к современности [Предисловие] // П. Ярош. Тысячелетняя пчела. М. : Радуга, 1982. С. 5–16.
2. Машкова А. Путь Петра Яроша к романам о судьбе народа // Словацкая литература. Проза. М. : Изд. Моск. ун-та, 1987. С. 144–153.
3. Ярош П. Тысячелетняя пчела. М. : Радуга, 1982. 432 с.

УДК 39.392

ВЫХАВАННЕ ПАТРЫЯТЫЗМУ СРОДКАМІ ЭТНАКУТКА «БЕЛАРУСКАЯ ХАТКА»

І. А. Ганчарова

*ДУА «Сярэдняя школа № 32 г. Магілёва
імя воіна-інтэрнацыяналіста А. М. Палякова», вул. П. А. Залуцкага, 4,
212030, г. Магілёў, Беларусь, mogilev_school32@octroomog.by*

У артыкуле змешчаны звесткі пра этнаграфічны міні-музеі «Беларуская хатка», які з'яўляецца добрым папулярызатарам беларускай мовы і культуры. Этнакуток выконвае найважнейшую выхаваўча-адукацыйную функцыю, рэалізоўваючы

актуальную задачу сучаснай адукацыі – выхаванне ў навучэнцаў патрыятызму і грамадзянскасці, забяспечвае сувязь паміж пакаленнямі і захаванне гісторыка-культурных каштоўнасцей сучаснага беларускага грамадства.

Ключавыя словы: патрыятызм; спадчына; этна-куток; нацыянальная самасвядомасць; грамадства.

Вельмі важнай задачай сучаснай школы з’яўляецца выхаванне ў дзяцей і навучэнцаў патрыятызму і грамадзянскасці, маральных якасцей. На гэта накіравана ўся школьная сістэма выхаваўчай работы, як класнай, так і пазакласнай. І гэта нармальна з’ява: кожная дзяржава ў першую чаргу павінна клапаціцца пра такі накірунак выхавання, таму што любой краіне патрэбны адданыя ёй людзі, якія не толькі любяць той край, дзе нарадзіліся і жывуць, але і стараюцца зрабіць жыццё ў ім лепшым, больш уладкаваным і шчаслівым.

Патрыятызм – гэта любоў да Радзімы і свайго народа, адданае служэнне іх інтарэсам, шанаванне лепшых нацыянальных традыцый. Патрыятызм – адно з найбольш глыбокіх пачуццяў, замацаваных стагоддзямі існавання Айчыны. Тое ж самае датычыцца і грамадзянскасці: гэта прававая прыналежнасць асобы да пэўнай дзяржавы, выкананне яе законаў і звычаяў. Задачы выхавання ў навучэнцаў патрыятызму і грамадзянскасці вырашаюцца на ўроках, пазакласных мерапрыемствах; вельмі паспяхова яны могуць быць вырашаны шляхам прыцягнення вучняў да ўдзелу ў краязнаўчай рабоце. Назіраючы за жыццём сваёй краіны, знаёмячыся з яе гісторыяй, прыродай і культурнымі асаблівасцямі, выконваючы асобныя краязнаўчыя заданні, дзеці вучацца па-сапраўднаму любіць сваю краіну, даражыць ёю. Чым больш яны будуць ведаць пра яе, тым хутчэй будуць станаўліцца нацыянальна свядомымі грамадзянамі. Да таго ж такая праца прывучае навучэнцаў да пошуку, прывівае ім цікавасць да гісторыі, павышае эрудыцыю.

Міні-музей «Беларуская хатка» абуджае ў навучэнцаў цікавасць да гістарычнай асветы, спрыяе фарміраванню высокай асабістай адказнасці за свой агульнаадукацыйны ўзровень, падахвочвае больш сур’ёзна ставіцца да вучобы і жыцця, спрыяе фарміраванню актыўнай жыццёвай пазіцыі, дапамагае выходзіць пакаленне, здольнае прымнажаць дасягненні беларускага народа, з’яўляецца добрым папулярызатарам беларускай мовы і культуры.

Менавіта праз дзейнасць этнакутка «Беларуская хатка» існуе магчымасць выходзіць сапраўдных патрыётаў і грамадзян не на абстрактных ідэалах, а на дакладных прыкладах, на далучэнні вучняў да гістарычнай і культурнай спадчыны нашай Радзімы. Толькі ведаючы свае карані, чалавек можа стварыць сваё будучае.

Этнакуток «Беларуская хатка» нясе ў сабе найважнейшую выхаваўча-адукацыйную функцыю. У міні-музеі дзеці могуць дакрануцца да прадметаў – праўдзівых сведкаў культурнай спадчыны народа, яго багацця, пазнаёміцца з побытам беларусаў, рэчамі, якія знаходзіліся ў кожнай беларускай хаце, папоўніць свой слоўнікавы запас новымі назвамі: *андарак, гарлач, дзежка, калаўрот, куфар, ручнік, сподак* і інш. З вялікай цікавасцю наведвальнікі слухаюць, як нашы продкі працавалі на зямлі і ў хаце, вышывалі ручнікі, шылі адзенне, ткалі палатно, шанавалі зямлю, хлеб і жыццё.

Дзейнасць школьнага этнакутка, накіраваная на грамадзянска-патрыятычнае выхаванне падрастаючага пакалення, вельмі актуальная і адпавядае накірункам дзяржаўнай палітыкі ў сферы агульнай сярэдняй адукацыі: «Вызначэнне зместу агульнай сярэдняй адукацыі на аснове прыярытэту нацыянальных і агульначалавечых каштоўнасцей, запытаў асобы, грамадства і дзяржавы». Менавіта таму выхаванне патрыятызму, станаўленне нацыянальнай самасвядомасці і грамадзянскай годнасці школьнікаў праз вывучэнне і захаванне гістарычнай спадчыны стала асноўнай мэтай этнакутка «Беларуская хатка». Такім чынам, галоўная **мэта** этнакутка – выхаванне любові і павагі да духоўных скарбаў свайго народа і развіццё зацікаўленасці гісторыяй роднага краю, мясцовымі традыцыямі і звычаямі, далучэнне слухачоў да культурна-гістарычнай спадчыны сваёй Радзімы.

Дадзеная мэта рэалізуецца праз вырашэнне комплексу **задач**:

- зацікавіць слухачоў гісторыяй роднага краю;
- выхаваць зацікаўленасць у набыцці гістарычных, краязнаўчых, этнаграфічных і моўных ведаў;
- выхаваць беражлівыя адносіны да свайго мінулага;
- садзейнічаць абуджэнню дапытлівасці і цікаўнасці вучняў;
- развіваць творчыя здольнасці вучняў.

Для вучняў наладжаны музейныя заняткі. Рэчы з этнагуртка з поспехам выкарыстоўваюцца для розных пазаўрочных мерапрыемстваў: вечарыны і кірмашы, якія ўжо некалькі год запар восенню ладзяцца ў сценах нашай школы, літаратурныя віктарыны, квэсты, інсцэніроўкі беларускіх казак, баек, песень (напрыклад, «Касіў Ясь канюшыну»), інтэрактыўныя спаборніцтвы і гульні, фальклорныя святы, экскурсіі, сустрэчы з пісьменнікамі, беларускамоўныя акцыі, літаратурныя гасцёўні, тэатральныя сустрэчы, фальклорныя пастаноўкі, інтэлектуальныя турніры і конкурсы, выпуск літаратурна-моўнай рэкламнай прадукцыі.

З вялікім задавальненнем навучэнцы вось ужо на працягу дзесяці год наладжваюць лялечныя спектаклі, так званую Батлейку. Яны з задавальненнем робяць лялькі, стараюцца як мага лепей выканаць сваю ролю, і няхай наша Батлейка не вельмі падобная да старажытнага варыянту (няма скрыні, і артысты – гэта дзеці, а не дарослыя, як некалі), але нават такі больш сучасны варыянт выклікае масу эмоцый і нікога не пакідае абыякавым. Дзеці паказвалі батлеечны спектакль і на Тыдні беларускай мовы і літаратуры, і для навучэнцаў пачатковай школы. І няхай самыя малыя дзеці не надта зразумелі біблейскі сюжэт і, можа, не ўсе словы для іх былі блізкія, але больш важна, што дзеці на беларускай мове іграюць спектакль для дзяцей, што з іх вуснаў гучыць сакавітае, спеўнае беларускае слова, што кожнаму хочацца пабываць у ролі артыста. Гэтыя мерапрыемствы дазволілі вучням, педагогам, бацькам паглыбіць веданне і пашырыць разуменне мінулага і нацыянальнай культуры беларусаў.

У школьным музеі дзеці ўпершыню пачынаюць асэнсоўваць сваё дачыненне да ўсяго, што адбываецца навакол, а словы *Радзіма, родны кут, любоў да Айчыны, подзвіг, патрыятызм* напаўняюцца новым больш багатым сэнсам.

Дзверы этнакутка заўсёды гасцінна адчыненыя як для навучэнцаў, так і для гасцей.

Задача выхавання патрыятызму і грамадзянскасці ў навучэнцаў застаецца адной з самых актуальных задач сучаснай сістэмы адукацыі. Менавіта яна дае магчымасць выкарыстання для сябе і краіны гістарычнага вопыту народа, калі можна ўзяць з мінулага патрэбны вопыт для вырашэння сённяшніх задач; калі можна забяспечыць сувязь пакаленняў і падтрымаць пераемнасць у захаванні гісторыка-культурных каштоўнасцей грамадства.

УДК 398

ІНТЭРАКТЫЎНЫЯ МЕТАДЫ ЯК ІНАВАЦЫЙНЫ ПАДЫХОД ДА ВЫВУЧЭННЯ, ЗАХАВАННЯ І ПАПУЛЯРЫЗАЦЫІ БЕЛАРУСКАГА ФАЛЬКЛОРУ

В. С. Дзянісенка¹⁾, Т. А. Марозава²⁾

¹⁾ *Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, пр. Незалежнасці, 4,
220030, г. Мінск, Беларусь, nutbolt@yandex.ru*

²⁾ *Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, пр. Незалежнасці, 4,
220030, г. Мінск, Беларусь, morota2012@yandex.ru*

У артыкуле разглядаецца важнасць укаранення інавацыйных метадаў у вывучэнні, захаванні і папулярызацыі беларускага фальклору. Асаблівая ўвага надаецца такім сучасным інструментам, як віртуальная прэзентацыя і віртуальнае падарожжа. Аналізуецца вопыт выкарыстання гэтых метадаў на прыкладзе вучэбна-навуковай лабараторыі беларускага фальклору кафедры тэарэтычнага і беларускага літаратуразнаўства філалагічнага факультэта БДУ.

Ключавыя словы: беларускі фальклор; віртуальная прэзентацыя; віртуальнае падарожжа; папулярызацыя; інфармацыйныя тэхналогіі; фонд фальклорных матэрыялаў; лабараторыя беларускага фальклору.

Відавочна, што ва ўмовах імклівага развіцця грамадства і інфармацыйных тэхналогій мадэрнізацыя традыцыйных метадаў даследаванняў і навучання ў сферы гуманітарных навук набывае новыя формы і магчымасці. Такія інавацыйныя падыходы дазваляюць не толькі пашырыць магчымасць захавання і папулярызацыі культурнай спадчыны, але і забяспечыць больш глыбокае яе вывучэнне, сістэматызацыю і інтэграцыю ў адукацыйным працэсе. Так, у дачыненні да беларускага фальклору, які з'яўляецца адным з найважнейшых фактараў і складнікаў нацыянальнай ідэнтычнасці, гістарычнай памяці і культурнай самабытнасці, укараненне новых форм і метадаў даследавання, якія будуць адказваць патрабаванням часу, спрыяе стварэнню ўнікальных адукацыйных рэсурсаў.

Аднымі з найбольш папулярнымі і зручнымі інструментам у гэтым працэсе становяцца «віртуальная прэзентацыя» і «віртуальная вандроўка» – інтэрактыўныя метады знаёмства з фальклорнай спадчынай беларускага народа без не-